การเปลี่ยนแปลงพื้นที่โล่ง ปี พ.ศ. 2495 - พ.ศ. 2547

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินข้างต้น พบว่าปริมาณพื้นที่โล่งในพื้นที่เขตบางรักมีแนวโน้มลดลง เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง ปี พ.ศ. 2495 - พ.ศ. 2517 พื้นที่โล่งลดลงจาก 2.32 ตารางกิโลเมตร เหลือเพียง 1.85 ตารางกิโลเมตร เฉลี่ยต่อปีลดลงร้อยละ 1.15 ในปี พ.ศ. 2417 - พ.ศ. 2530 พื้นที่โล่งลดลงจากเดิม 0.12 ตารางกิโลเมตร เฉลี่ยต่อปีลดลงร้อยละ 0.24 แต่ ปี พ.ศ. 2530-พ.ศ. 2547 กลับเพิ่มขึ้น 0.05 ตารางกิโลเมตร เฉลี่ยต่อปีคิดเป็นร้อยละ 0.16 ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นและการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ปกคลุมของพื้นที่อาคารและโครงข่ายถนน จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโครงข่ายพื้นที่โล่งข้อมูลที่ได้จากเทคนิคการแปลความหมายจากภาพถ่ายทางอากาศและภาพถ่ายดาวเทียมใน ปี พ.ศ. 2495 พ.ศ. 2517 พ.ศ. 2530 และ พ.ศ. 2547 โดยแบ่งประเภทของโครงข่ายพื้นที่โล่งออกเป็น 2 ประเภท (ภาพที่ 4.16) ได้แก่ พื้นที่โล่งสีเขียวและพื้นที่โล่งดาดแข็งโดยในแต่ละปีมีรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงโครงข่ายพื้นที่โล่งในแต่ละประเภทดังต่อไปนี้

จากภาพที่ 4.15 แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงโครงข่ายพื้นที่โล่งโดยใน ปี พ.ศ. 2495 เขตบางรักมีโครงข่ายพื้นที่โล่งทั้งหมด 2.32 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 57.71 ของพื้นที่ทั้งหมด แบ่งเป็นพื้นที่โล่งดาดแข็ง 1.96 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 48.75 และพื้นที่โล่งสีเขียว 0.36 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 8.96 เมื่อเปรียบเทียบกับ ปี พ.ศ. 2517 ที่มีโครงข่ายพื้นที่โล่งลดลง 0.47 ตารางกิโลเมตร โดยมีพื้นที่โล่งดาดแข็ง 1.68 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 41.78 และพื้นที่โล่งสีเขียว 0.17 ตารางกิโลเมตรหรือ คิดเป็นร้อยละ 4.23 ของพื้นที่ทั้งหมด การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นจากการพัฒนาโครงข่ายถนนประกอบกับการขยายตัวของพื้นที่เมืองทางทิศเหนือและทิศตะวันออก (ภาพที่ 4.16) ส่งผลให้พื้นที่โล่งสีเขียวของย่านลดลงเป็นจำนวนมาก

เมื่อนำข้อมูลของโครงข่ายพื้นที่โล่งใน ปี พ.ศ. 2517 มาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงใน ปี พ.ศ. 2530 โดยมีโครงข่ายพื้นที่โล่งทั้งหมด 1.73 ตารางกิโลเมตร เปลี่ยนแปลงลดลง 0.12 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็นพื้นที่โล่งดาดแข็งเท่ากับ 1.61 ตารางกิโลเมตรหรือคิดเป็นร้อยละ 40.04 และพื้นที่โล่งสีเขียวเท่ากับ 0.12 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 2.99 ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นผลมาจากเพิ่มขึ้นของพื้นที่ปลูกสร้างแทนที่พื้นที่โล่งทางตอนใต้ของย่าน และเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลกับ ปี พ.ศ. 2547 ปรากฏว่ามีโครงข่ายพื้นที่โล่งเพิ่มขึ้นเป็น 1.78 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 44.28 ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นการเพิ่มขึ้นของพื้นที่โล่งดาดแข็งโดยมีพื้นที่เท่ากับ 1.68 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 41.79 ของพื้นที่ทั้งหมด เป็นการเพิ่มจากการเกิดขึ้นของเส้นทางด่วนขั้นที่ 2 และถนนนราธิวาสราชนครินทร์ทำให้พื้นที่ปลูกสร้างอาคารลดลง เกิดพื้นที่โล่งโดยรอบเส้นทางคมนาคม ตรงกันข้ามพื้นที่

โล่งสีเขียวกลับมีพื้นที่ลดลงเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของอาคารสูงและอาคารขนาดใหญ่ทางตอนใต้ของย่าน โดยมีพื้นที่โล่งสีเขียวเท่ากับ 0.10 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 2.49 ของพื้นที่ทั้งหมด

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนประชากรกลางวันและประชากรกลางคืนกับพื้นที่โล่งสีเขียวที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในพื้นที่เขตบางรัก ปี พ.ศ. 2547 พบว่ามีพื้นที่โล่งสีเขียวเท่ากับ 0.10 ตารางกิโลเมตร หรือ 100,000 ตารางเมตร โดยมีจำนวนประชากรกลางคืนเท่ากับ 50,735 คน และมีจำนวนประชากรกลางวันเป็น 2 เท่าของประชากรกลางคืนเท่ากับ 101,470 คน (จำนรรจา ชัยโชณิชย์, 2532) คิดเป็นพื้นที่โล่งสีเขียวต่อจำนวนประชากรเท่ากับ 0.65 ตารางเมตรต่อคน ซึ่งเป็นค่าที่น้อยมาก

ภาพที่ 4.15 การเปรียบเทียบพื้นที่โล่งสีเขียวกับพื้นที่โล่งดาดแข็งช่วง ปี พ.ศ. 2495 - พ.ศ. 2547

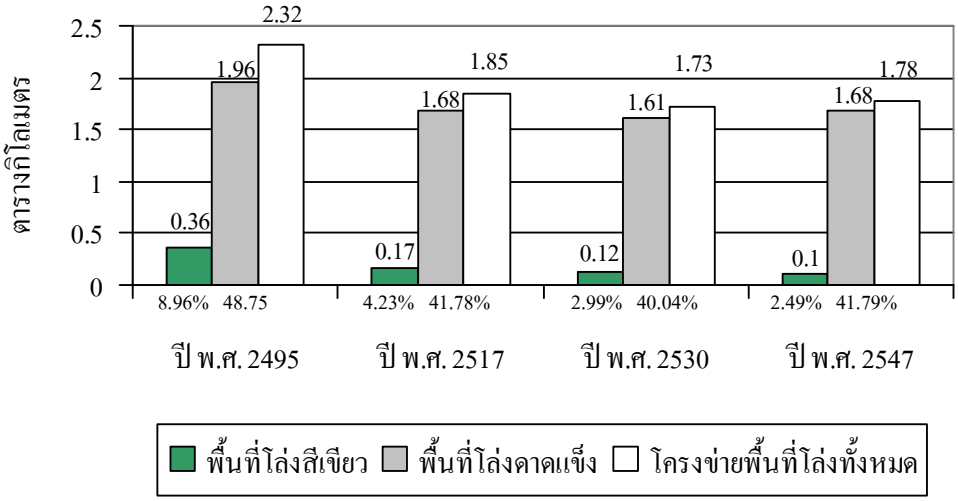

หมายเหตุ ไม่รวมพื้นที่โครงข่ายถนน พื้นที่สิ่งปลูกสร้างอาคารและพื้นที่แหล่งน้ำ

ที่มา: จากข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่ได้จากการแปลข้อมูลราสเตอร์ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (2495, 2517และ2530) และภาพถ่ายดาวเทียมของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศให้เป็นข้อมูลเวกเตอร์ (2547)